

Ιδιωτικοποίηση

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ**

Δρ. Κων/νος Κάρρας

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

 Athens University of Economics and Business

Ιδιωτικοποίηση και Παρέμβαση

□ Επιχειρήματα υπέρ της δημόσιας ιδιοκτησίας

■ Ιδεολογικοί

Πολιτικοί ιδεολογικοί λόγοι.

■ Φυσικό μονοπώλιο

Σε μερικές βιομηχανίες παρουσιάζονται υψηλές οικονομίες κλίμακος ώστε να μπορεί να υπάρχει μόνο μία επιχείρηση.

■ Υψηλά απαιτούμενα κεφάλαια για την επένδυση και εμπόδια εισόδου.

■ Υψηλό κεφαλαιακό κόστος και έλλειψη επενδύσεων.

■ Σχεδιασμός και συντονισμός της βιομηχανίας.

■ Εξωτερικές οικονομίες.

Πολλές βιομηχανίες παρουσιάζουν δημιουργούν εξωτερικές οικονομίες οι οποίες μπορούν να διαχειρίζονται καλύτερα από δημόσιες επιχειρήσεις

■ Επιχειρήσεις σε δυσμενή οικονομική κατάσταση.

■ Δίκαια παροχή υπηρεσιών

Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η παροχή με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

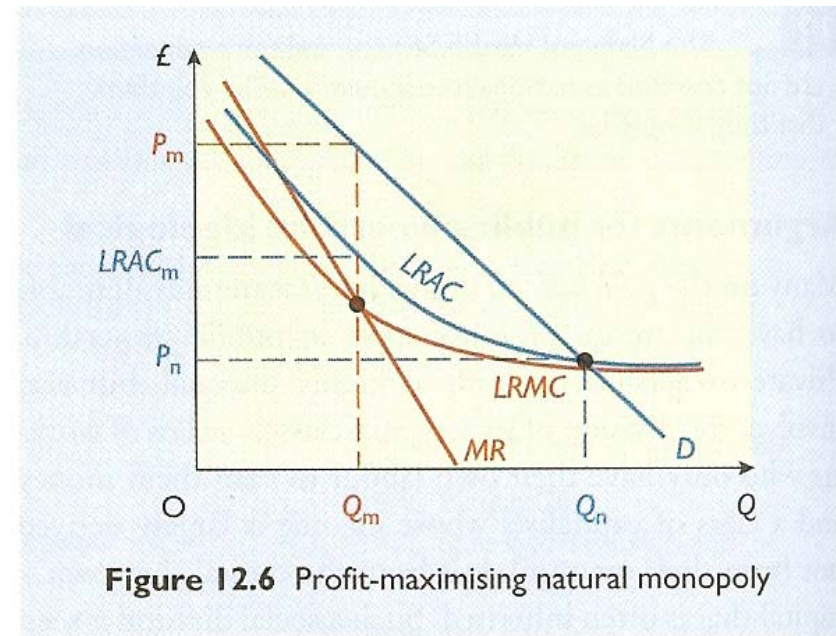
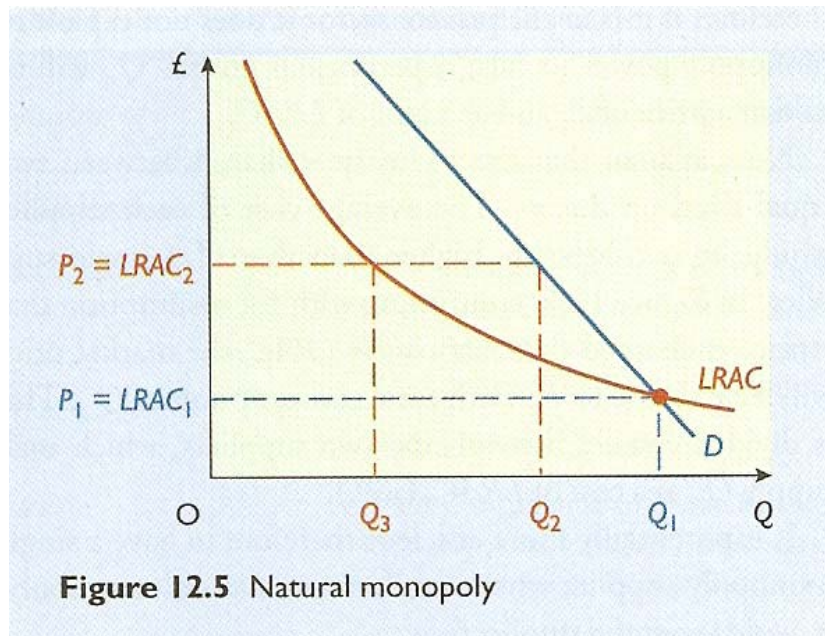
■ Βελτίωση των σχέσεων (εργασιακών)

■ Διαχείριση της Οικονομίας

Φυσικό μονοπώλιο

Μία επιχείρηση προσπαθεί να λειτουργήσει με $P=LRCA_1$ με ισορροπία Q_1 και P_1 . Υποθέτουμε η αγορά είναι ίσα μοιρασμένη σε δύο παραγωγούς με συνολική ποσότητα Q_2 . Τότε η κάθε μία επιχείρηση θα λειτουργεί στην ισορροπία P_2 και Q_3 (Διάγραμμα 12.5).

Μία επιχείρηση μπορεί να λειτουργεί στο σημείο Q_m και P_m για μεγιστοποίηση κερδών και με μη αποτελεσματική κατανομή των πόρων. Εάν η επιχείρηση είναι δημόσια, τότε μπορεί να επιτύχει οικονομίες κλίμακας με ισορροπία Q_n και P_n . (Διάγραμμα 12.6).

Ιδιωτικοποίηση και Παρέμβαση

□ Επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικοποίησης

- Η επίδραση των δυνάμεων της αγοράς, βελτίωση της τεχνολογικής αποτελεσματικότητας
- Ανταγωνισμός στην αγορά αγαθών
- Ανταγωνισμός στην χρηματοδότηση επενδύσεων

Η ιδιωτικοποιημένη επιχείρηση θα πρέπει να χρησιμοποιεί την χρηματοδότηση αποτελεσματικά ώστε να μπορούν έχουν πρόσβαση σε αυτές και στο μέλλον.

- Λογοδοσία στους μετόχους.
- Μειωμένη κυβερνητική επιρροή.
- Μείωση του δανεισμού του δημόσιου τομέα
- Αυξημένη κοινή ιδιοκτησία
- Βελτίωση της διανομής του πλούτου και του εισοδήματος
- Αύξηση των δημοσίων εσόδων

Ιδιωτικοποίηση και Παρέμβαση

- Επιχειρήματα κατά της ιδιωτικοποίησης
 - Φυσικά μονοπώλια (να μην υπάρχουν ιδιωτικά φυσικά μονοπώλια)
 - Δημόσιο συμφέρον
 - Αμφισβήτηση για την μείωση του δανεισμού του δημόσιου τομέα
 - Αποτίμηση των μετοχών

Προβλήματα αποτίμησης των μετοχών των δημόσιων επιχειρήσεων προς ιδιωτικοποίηση.

 - Ιδεολογικές ενστάσεις
- Συμπεράσματα
 - Η ιδιοκτησία δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας για την επιλογή ιδιωτικοποίησης αλλά περισσότερο έχει σχέση με την απελευθέρωση και το deregulation.
 - Η συμπεριφορά της κυβέρνησης στην λειτουργία των επιχειρήσεων έχει σημαντικό ρόλο.
 - Θέματα εξωτερικών οικονομιών και δημοσίου συμφέροντος αντιμετωπίζονται πιο εύκολα στις δημόσιου χαρακτήρα επιχειρήσεις, αλλά η κυβέρνηση μπορεί να δημιουργεί τις συνθήκες και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Ιδιωτικοποιημένη Επιχείρηση σε Μονοπώλιο

- Η πρώτη καλύτερη επιλογή.
 - Εάν $P=MC$ τότε ισορροπία P_n και Q_n
- Εάν ισχύει η μεγιστοποίηση κερδών, τότε Q_m και P_m όπου $MR=MC$ με ύπαρξη μη ωφέλιμης απώλειας.
- Η δεύτερη καλύτερη επιλογή.
 - Εάν δεν ισχύουν συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού και οι άλλες επιχειρήσεις τιμολογούν $P=MC+Z$ τότε με βάση την θεωρία της δεύτερης βέλτιστης επιλογής, η επιχείρηση θα ακολουθήσει την ίδια τιμή.

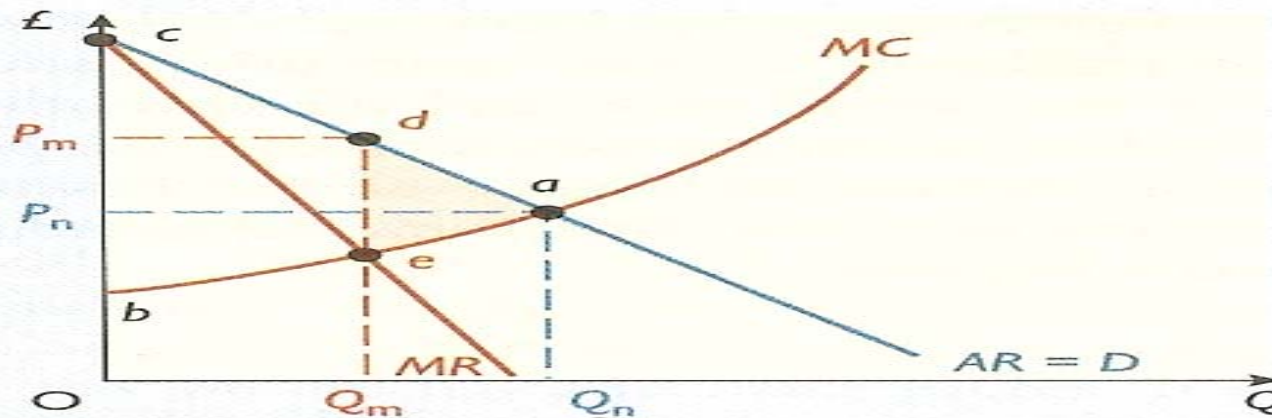

Figure 12.7 Marginal cost pricing

Μακροχρόνια τιμολόγηση και παρέμβαση

- Βραχυχρόνια:
 $P=MSC$, σημείο ισορροπίας Q_s και P_s (αυξημένα λειτουργικά κόστη).
- Αύξηση παραγωγής, αυξημένα κόστη κεφαλαίου, οικονομίες κλίμακος)
- Η πρώτη καλύτερη επιλογή : Μακροχρόνια: $P=LRMSC$, σημείο ισορροπίας $P_L=Q_L$. Η παρέμβαση μπορεί να απαιτήσει από την επιχείρηση να λειτουργεί με βάση το $LRMSC$.
- Η δεύτερη καλύτερη επιλογή : $P=LRMSC+Z$

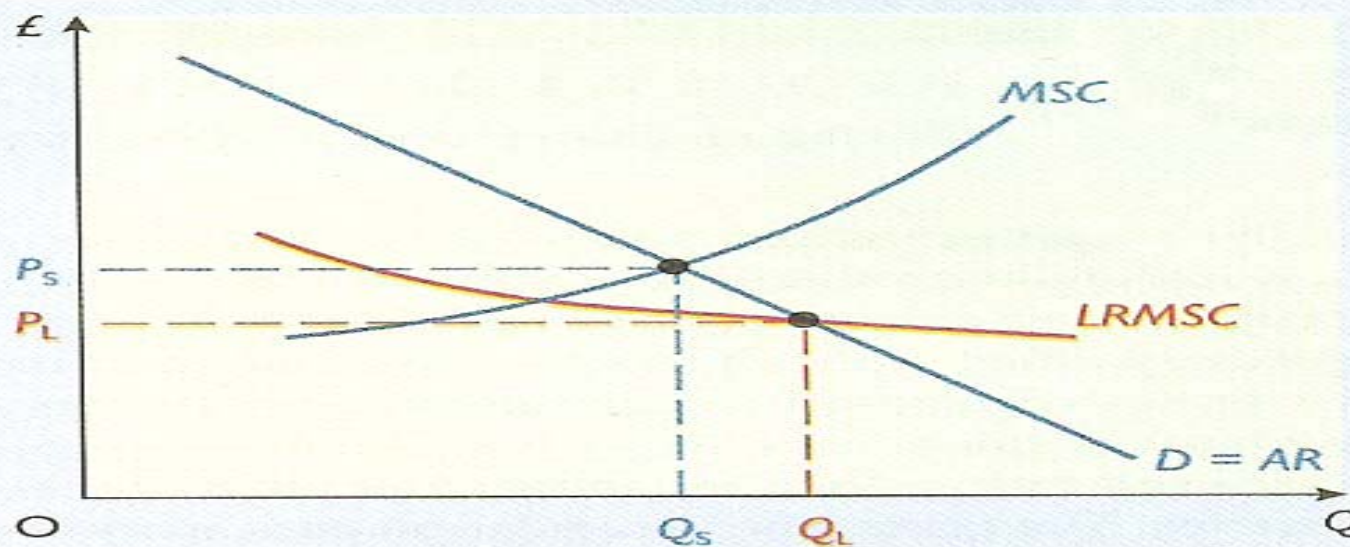

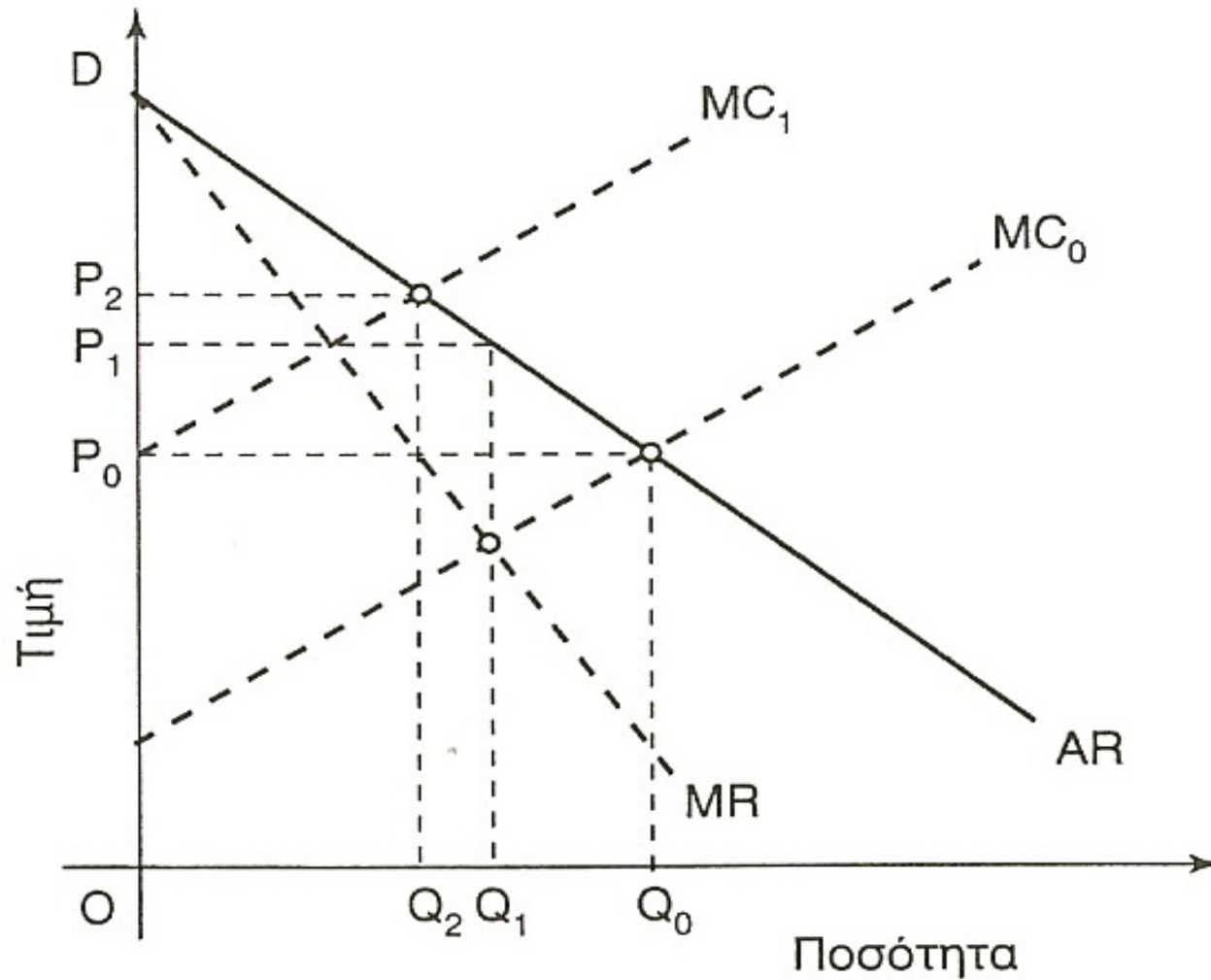
Figure 12.8 Short-run and long-run marginal cost pricing

Η Τεχνολογική Αναποτελεσματικότητα της Δημόσιας

Παραγωγής και της Δημόσιας Επιχείρησης

- ❑ Τεχνολογική αναποτελεσματικότητα των δημόσιων οργανισμών. Αντισταθμίζει την οικονομική αναποτελεσματικότητα των ιδιωτικών μονοπωλίων, με συνέπεια το ιδιωτικό μονοπώλιο να είναι προτιμότερο από το δημόσιο μονοπώλιο από άποψη στατικής κατανομής των πόρων.
- ❑ AR καμπύλη ζήτησης του προϊόντος, MR καμπύλη οριακού εσόδου, MC0 και MC1 καμπύλες οριακού κόστους παραγωγής του ιδιωτικού μονοπωλίου και του δημόσιου μονοπωλίου.
- ❑ Ιδιωτικό μονοπώλιο: η ισορροπία στην αγορά θα διαμορφωνόταν στο επίπεδο παραγωγής OQ1, όπου εξισώνεται το οριακό κόστος με το οριακό έσοδο και η τιμή θα ανερχόταν σε OP1.
- ❑ Η ισορροπία αυτή δεν αριστοποιεί την κατανομή των πόρων, η οποία επιτυγχάνεται στο επίπεδο παραγωγής OQ0, όπου εξισώνεται το οριακό κόστος με την τιμή P0.
- ❑ Δημόσιο μονοπώλιο: η ισορροπία στην οποία θα μας οδηγούσε το (ποσότητα OQ2, τιμή OP2) που θα ακολουθούσε πολιτική εξίσωσης οριακού κόστους και τιμής αλλά θα είχε υψηλότερο οριακό κόστος παραγωγής λόγω της τεχνολογικής αναποτελεσματικότητας
- ❑ Η ισορροπία στην οποία θα μας οδηγούσε το ιδιωτικό μονοπώλιο θα ήταν πλησιέστερα προς την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Η Ισορροπία στην Αγορά ενός Προϊόντος που Παρέχεται Εναλλακτικά από ένα Ιδιωτικό και ένα Δημόσιο Μονοπώλιο

Η Τεχνολογική Αναποτελεσματικότητα της Δημόσιας Παραγωγής και της Δημόσιας Επιχείρησης

- Ο βασικός λόγος για τον οποίο η δημόσια παραγωγή χαρακτηρίζεται από τεχνολογική αναποτελεσματικότητα είναι η έλλειψη κινήτρων για επίτευξη αποτελεσματικότητας.

Κατηγορίες κινήτρων

- Οργανωτικά
 - η πτώχευση
 - ο ανταγωνισμός
 - η μισθολογική διάρθρωση
 - η μονιμότητα των υπαλλήλων.

Ιδιωτικοποίησης, ανταγωνισμός, και αποτελεσματικότητα

- ❑ Η ιδιωτικοποίηση αυξάνει την πίεση των μετόχων στους διοικούντες για ελαχιστοποίηση του κόστους και μεγιστοποίηση των κερδών.
- ❑ Η ασυμμετρία πληροφόρησης μεταξύ διοικούντων και μετόχων δημιουργεί πρόβλημα ώστε οι μέτοχοι να μην έχουν πλήρη εικόνα για την επιχείρηση.
- ❑ Ο κίνδυνος εξαγοράς δημιουργεί κίνητρο για αποτελεσματικότητα.
- ❑ Περισσότερες μονάδες μετά την ιδιωτικοποίηση ή εισαγωγή δυνητικού ανταγωνισμού ο οποίος εξαρτάται από το ύψος δαπανών στις οποίες πρόκειται να υποβληθεί η επιχείρηση και τις οποίες δεν μπορεί να ανακτήσει μετά την έξοδό της (sunk cost).
- ❑ Η ιδιωτικοποίηση επιτρέπει την ελεύθερη πρόσβαση στην τεχνολογία
- ❑ Η ιδιωτικοποίηση δεν εξασφαλίζει την δημιουργία συνθηκών τέλειου ανταγωνισμού.

Έλεγχος Ιδιωτικοποιημένων δραστηριοτήτων

- ❑ Η ανάλυση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου των ιδιωτικοποιημένων δραστηριοτήτων γίνεται συνήθως στο πλαίσιο θεωρίας εντολέα-εντολοδόχου.
- ❑ Εντολέας : ρυθμιστική αρχή, Εντολοδόχος: ιδιωτικοποιημένη επιχείρηση.
- ❑ Ασυμμετρία πληροφόρησης μεταξύ ρυθμιστικής αρχής και ιδιωτικοποιημένης επιχείρησης. Η ρυθμιστική αρχή δεν γνωρίζει τις ακριβείς συνθήκες λειτουργίας της ιδιωτικοποιημένης επιχείρησης.
 - Παρακολούθηση των επιχειρήσεων και ενίσχυση της πληροφόρησης
- ❑ Σε μια ιδιωτικοποιημένη επιχείρηση μπορεί να υπάρξει σύγχυση κοινωνικών και ιδιωτικών στόχων
- ❑ Κίνητρα για αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Προβλήματα των δημόσιων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

- Η σχετικά χαμηλή τεχνολογική τους αποτελεσματικότητα λόγω έλλειψης κινήτρων.
- Η εσφαλμένη πολιτική τιμών με αποτέλεσμα την επιδότησή τους ή τον δανεισμό που επιβαρύνει όλη την κοινωνία.
- Η ακαμψία της εργασίας που δημιουργεί στρεβλώσεις.

ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

□ "Χρυσή Μετοχή" (*Golden Share*)

Η Χρυσή Μετοχή που διατηρεί το κράτος παρέχει ειδικά διοικητικά προνόμια να παρέμβουν στην μετοχική διάρθρωση και στο μάνατζμεντ δημόσιων επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας. Εφαρμογή στην Μεγ. Βρετανία, Γαλλία, Πορτογαλία και Βέλγιο.

□ Υπολειμματική Μετοχική Συμμετοχή (*Residual Shareholding*)

Τμηματική πώληση των μετοχών λόγω αβεβαιότητας για την αγοραστική αξία της επιχείρησης. Οδηγεί συνήθως σε περισσότερα έσοδα από την εξολοκλήρου πώληση του μετοχικού κεφαλαίου με μία αρχική τιμή.

Είδη Ιδιωτικοποίησης

- ❑ Εισαγωγή ιδιωτικών εργολάβων για την παροχή υπηρεσιών και αγαθών στον δημόσιο τομέα.
- ❑ Εισαγωγή στον δημόσιο τομέα επιχειρήσεων πουλώντας υπηρεσίες και αγαθά στο κοινό
- ❑ Πώληση διάφορων στοιχείων περιουσίας του δημοσίου.
- ❑ Πώληση μέρους ή του συνόλου των μετοχών του δημοσίου ήδη ιδιωτικών επιχειρήσεων
- ❑ Πώληση μέρους ή του συνόλου των μετοχών του δημοσίου στο κοινό ή σε ιδιωτικές επιχειρήσεις
- ❑ Φιλελευθεροποίηση της αγοράς και ενίσχυση των δυνάμεων του ανταγωνισμού στην οικονομία

Εμπόδια στα κρατικά προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων

- γραφειοκράτες του κρατικού τομέα.
- κυβερνητικά στελέχη στην αρμοδιότητα των οποίων βρίσκονται οι προς ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεις και οργανισμοί.
- έντονη αντίδραση και αντίσταση των εργαζομένων των προς ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων.
- αντίδραση ενός μεγάλου τμήματος του κοινωνικού συνόλου.
- ανυπαρξία ανεπτυγμένου οικονομικού δικαίου.

Οι σημειώσεις στηρίζονται σε τμήματα από:

- Sloman J. (1999), *Economics*, Prentice Hall
- Γεωργακόπουλος, Θ., *Εισαγωγή στην Δημόσια Οικονομική*, Εκδόσεις Μπένου, 1997.
- Καινούργιος Δημήτριος, *Χρηματοοικονομική Διοίκηση Δημοσίων Επιχειρήσεων κα Οργανισμών*, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2004.